

DE OORLOG, 4 augustus 1914
[Het Nieuws van den Dag, No. 13699]
 [Dinsdag 4 Augustus 1914]

Inhoudsopgave 4 augustus 1914

[Het Nieuws van den Dag, No. 13699]	1
Lichtpunten.	2
De oorlog.	3
Duitschland en Frankrijk.	3
Onzijdigheids-verklaringen.	3
De neutralen.	3
In Duitschland.	3
In Frankrijk.	4
De Belgische kwestie.	4
Duitschland en België.	4
Verspreide berichten.	4
De houding van Engeland.	4
In Rusland.	5
Oostenrijk en Servië.	5
Da houding der Balkanstaten.	5
Duitschland eerbiedigt onze neutraliteit.	6
Geen militairen naar Indië.	8
VROUWELIJKE AFDEELING.	8
Een bidstond.	8
Varia.	8
ondervonden moeilijkheden ? verloren bagage;	9
mochten de grens niet meer ?	9
We moesten gevisiteerd ?	9
veilig over de grenzen te zijn ge?	9
Militie en Landweer. Geldelijke vergoeding.	10
FINANCIEELE BERICHTEN.	10
Nederland en de crisis.	10
De oorlog.	10
Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.	11
[Het Nieuws van den Dag, No. 13700]	11
Ontspanning?	11
Engeland's houding.	12
Duitschland en Frankrijk.	13
Duitschland en België.	14
Duitschland en Rusland.	14
Oostenrijk en Rusland.	14
Rusland en Roemenië.	14
Oostenrijk en Servië.	15
In Oostenrijk.	15
Turkije.	15
Denemarken.	15
Zweden.	15
De neutralen.....	15
Een beroep op onze Koningin.	15
Uit Indië.	16
Geen militairen naar Indië.	16
De Gemeentelijke Arbeidsbeurs te 's-Gravenhage	16
Vrijwilligers.	16
Auto beschoten.	16
Militaire Inundaties.	16
Gebrek aan werkkrachten?	16
Onze correspondent op Texel schrijft ons:	16
Te 's-Gravenhage heeft zich, zoals reeds gemeld werd,	17
Te Zaandam is een damescomité uit de burgerij gevormd,	17
Levensmiddelen.	17
Wegens gebrek aan steenkool	17
Zonderlinge geruchten.	17
Papier.	17
Stoomvaart.	17

De Broeker Groenteveiling gaat, naar wij uit betrouwbare bron vernemen, door.	18
Nu de spoorwegmaatschappijen vracht- en ijlgooderen,	18
DE OORLOG.	18
De toestand.	18
De krijgsverrichtingen in den Balkan.	20
Nederland en de Crisis.	20
In Den Haag is een vrijwillig chauffeurskorps opgericht	20
Bij Kon. besluit is bepaald dat tot eene vrijwillige verbintenis	20
Steenkoolbesparing.	20
Van de grens.	20
De ouderdomsrente en gebrek aan zilvergeld.	21
Een automobiel aangehouden.	21
Naar de N. R. Ct. meldt, heeft jhr. C. F. Wesselman, te Helmond,	21
Nederlandsche arbeiders in Duitschland.	21
Bidstond.	22
Nederland en de Crisis.	22
Klein papiergeld.....	22
Arbeidsbemiddeling.	22
Nederlands onzijdigheid.	22
De invloed van de Pers.	22
Duitschland en Frankrijk.	23
Duitschland en België.	23
BEURSNIEUWS.	23

5

Buitengewoon Ochtendblad.

BERICHT.

10 **Wegens de zeer bijzondere omstandigheden zal, in deze dagen van crisis en oorlog, iederen ochtend een extra-blad onzer courant uitgegeven en aan onze abonnés bezorgd worden.**

DE DIRECTIE.

15 Lichtpunten.

Na de sombere stemming die het voornaamste nieuws van Maandagochtend en -middag - schending van België, onzijdigheid en vermoedelijk ingrijpen van Engeland - wel bij iedereen moest teweegbrengen, en die ook allerwege bij ons publiek zeer merkbaar was, kwamen in den loop van den avond een paar berichten van een betrekkelijk zóó gunstige strekking, dat wij het opschrift van dit artikel gerechtvaardigd achten.

20 Op gevaar af, reeds enkele uren nadat dit geschreven wordt, door de gebeurtenissen in ongelijk te worden gesteld) in een tijd als deze spreekt het onvoorziene een overwegende rol durven wij zelfs schrijven: de kans, dat een ernstig conflict van West-Europa en dus ook van Nederland wordt afgewend, is aanmerkelijk gestegen.

25

In de eerste plaats de verklaring uit Brussel, dat het geduchte 'ultimatum' van Duitschland aan de Belgische regeering, achteraf gezien, misschien slechts bangmakerij was, dat er aan de grens nog niets voorvalt, en de stemming op het ministerie van oorlog te Brussel opgewekt is. Gaat men eens na, wat voor

30 luchtspiegelingen Antwerpen's burgemeester reeds boven Nederlandsch Limburg heeft waargenomen, en hoe al wat dezer dagen uit België gemeld wordt, het kenmerkt draagt van een ietwat overspannen gemoedstoestand, dan geeft deze verklaring inderdaad goede hoop.

35 Even gewichtig is Sir Edward Grey's verklaring in het Lagerhuis. Wij hebben nog slechts een onvolledig uittreksel van die gewichtige rede voor ons liggen. Daaruit schijnt echter te volgen dat indien Duitschland zich slechts verbindt, zijn vloot niet te zenden naar het Kanaal, of naar het nauwe (zuidelijke) deel van de Noordzee, om de Fransche kust aan te vallen, Engeland zich - voorloopig althans - niet in den strijd zal mengen. Anderzijds schijnt de Engelsche regeering zich niet door een

40 nadrukkelijke neutraliteits-verklaring te willen binden. Maar dat behoeft ook niet, indien Duitschland de handeling welke Engeland zou noodzaken tot tusschenkomst, maar niet verricht.

45 Indien nu niet alle teekenen bedriegen, wenscht de Duitse regeering zelve niets liever, dan haar krachten vrij te houden voor een gezamenlijk optreden met Oostenrijk tegen Rusland. De Duitse vloot vertoont zich nog niet in de Noordzee, maar wel werd

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

Libau reeds gebombardeerd. Dat er gewelddadige dreigementen en abortieve vijandelijkheden ook aan de westelijke grens van het Duitse Rijk plaats hebben, bewijst niets. Frankrijk, la 'nation amie et alliée', moet in bedwang gehouden worden. Haar aanvallen is thans zeker geen Duitschland's wens (let wel dat nog geen 50 Duitsch-Fransche oorlogsverklaring geschied is!)

Dat in Frankrijk de lust om zich ter wille van den Russischen bondgenoot in den strijd te werpen, bijster groot is – men zou zich de stemming der 'grands jours' te Parijs, de uitbarstingen der *furia francese* bij vroegere gelegenheden niet moeten 55 herinneren om daaraan te gelooven.

En, wie weet of het dan zelfs niet met een sisser afloopt aan de Russische grenzen! Alles bijeengenomen, zouden wij het bovenstaande opschrift zelfs nog te zwak vinden, en bijna durven spreken van een begin van ontspanning.

60 TELEGRAMMEN.

De oorlog.

STOCKHOLM, 3 Aug. Volgens inlichtingen uit goede bron heeft gisteren een zeeslag plaats gehad tusschen de Russische en Duitse vloot bij de Aland-eilanden. De 65 Russische vloot zou in de Finsche golf teruggeslagen zijn, waar zij nu opgesloten ligt.

BERLIJN, 3 Augustus. Duitse troepen, die de grens bij Lablinitz (grens van Russisch Polen) bewaken, hebben hedenvoormiddag na een kort gevecht, Czenstochaw genomen. Ook Bendzin en Kalisch zijn door Duitse troepen bezet. 70

Duitschland en Frankrijk.

BERLIJN, 3 Aug. (part.) Officieus wordt gemeld, dat, terwijl nog geen Duitse soldaat zich op Franschen bodem bevindt, volgens ambtelijke berichten de Franschen na de oorlogsverklaring de Duitse grensplaatsen Gotesstal, Netzeral, Markkirch en 75 Schluchtpasz bezet hebben en voorts neutraliteitsschending begingen, doordien Fransche vliegers in groot aantal via België en Nederland naar Duitschland vlogen.

Parijs, 2 Aug. (vertraagd). De Duitschers zijn Frankrijk binnengedrongen op twee plaatsen bij Longlaville nabij Longwy. Zij zijn Luxemburg binnengetrokken met 35 auto's, waarin officieren zaten. Dezen gingen talrijke cavalerie vooruit. De Fransche 80 consul is op Fransch grondgebied gegaan.

BERLIJN, 3 Aug. Volgens een officieele mededeeling hebben de Duitse troepen ingevolge het gegeven bevel de Fransche grens nog niet overschreden. Daarentegen 85 vallen sinds gisteren Fransche troepen, zonder oorlogsverklaring, onze grensposten aan. Zij zijn, ofschoon de Fransche regeering nog eenige dagen geleden de inachtneming van een onbezette zone van 10 K.M. breed aangekondigd had, op verschillende punten de Duitse grens overgetrokken. Fransche compagniën houden sinds gisternacht Duitse dorpen bezet, bommen werpende aviateurs komen sinds 90 gisteren boven Baden en Beieren en, na schending der Belgische neutraliteit, boven de Rijnprovincie waar zij trachten de spoorwegen te vernielen. Frankrijk is daarmee de vijandelijkheden jegens ons begonnen en heeft den oorlogstoestand tot een feit gemaakt. De veiligheid van het Rijk dwingt ons tot tegenweer; de Keizer heeft daartoe de vereischte bevelen gegeven. Den Duitschen gezant te Parijs is aangezegd zijn pas 95 op te vragen.

Onzijdigheids-verklaringen.

BRUSSEL, 3 Aug. Het Italiaansche gezantschap maakt officieel bekend, dat Italië zich 100 neutraal verklaart ten opzichte van de Europeesche mogendheden, die in staat van oorlog verkeerden.

De neutralen.

STOCKHOLM, 3 Aug. Tot handhaving van de neutraliteit van Zweden heeft de Regeering een gedeeltelijke mobilisatie gelast.

105 In Duitschland.

BRUSSEL, 3 Aug. Reuter is in staat te verzekeren, dat ingeval van vijandelijkheden tegen België, Frankrijk zich bereid heeft verklaard, alle verplichtingen te vervullen welke de mogendheden op zich hebben genomen om de neutraliteit in België te waarborgen. De ministerraad heeft besloten, thans geen beroep te doen op de 110 waarborgen der mogendheden, maar naar omstandigheden te handelen. De regeering verzekert dat tot dusver geen Duitser_sop Belgisch grondgebied zijn doorgedrongen.

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

BRUSSEL, 3 Aug. De *Indépendance belge* bericht dat een luchtschip boven Brussel heeft gezweefd.

115

BERLIJN, 3 Aug. De Russische gezant heeft hedenmiddag om half twaalf Berlijn verlaten.

BERLIJN, 3 Aug. Bij den Rijksdag is een wetsontwerp ingediend betreffende uitbreiding van de wetgeving op de staatsschuld van het Rijk. Daarin wordt bepaald, dat tot de bestrijding voor buitengewone uitgaven in den vorm van krediet ter versterking van de beschikbare geldmiddelen in 's Rijks schatkist ook door het uitgeven van wissels kan geschieden. Mede is bij den Rijksdag ingediend een wijziging van de muntwet van 1 Juni 1909, volgens welke in plaats van gouden munt, ook schatkistbiljetten en rijksbankbiljetten kunnen worden geldig verklaard.

125

In Frankrijk.

PARIJS, 2 Aug. (vertraagd.) De ministerraad heeft besloten, den datum voor de bijeenroeping van de kamers tot 4 dezer uit te stellen, daar den ver weg wonende parlamentsleden de tijd ontbreekt, om morgen te Parijs te zijn.

130

De Belgische kwestie.

BRUSSEL, 3 Aug. Het ultimatum van Duitschland aan België gezonden, schijnt niet meer te zijn dan een eenvoudig middel van intimidatie, waaraan geen gevolg is gegeven, want de toegestane termijn is reeds lang verstreken en tot dusver is er aan de grens niets gebeurd. De indruk bij het ministerie van oorlog is zeer gunstig.

135

BRUSSEL, 3 Aug. De *Soir* meldt, dat de Belgische regeering, als gevolg van de Belgische nota, die het antwoord bevat op het ultimatum van Duitschland, wederom een Duitse nota ontvangen heeft. Er zijn onderhandelingen hangende.

140

ANTWERPEN, 3 Aug. De militaire autoriteiten verzekeren, dat de vliegers, den geheelen omtrek van Luik, die naar het heette was bezet, hebben verkend, maar dat zij nergens indringers hebben opgemerkt.

145

Duitschland en België.

ANTWERPEN, 3 Aug. De militaire overheid heeft het gebruik van toestellen voor draadloos telegrafie verboden voor de in de haven liggende schepen.

150

BRUSSEL, 3 Aug. De kamers zijn tegen den vierden Aug. om 10 uur saamgeroepen. Men zegt op het ministerie van oorlog, dat het Belgisch grondgebied niet geschonden is. In Antwerpen bieden zich vrijwilligers aan.

Verspreide berichten.

LIVERPOOL, 3 Aug. De directeuren van de katoenfabrieken hebben besloten, de katoenbeurs voor onbepaalden tijd te sluiten. De markt zal gesloten blijven voor elke transactie tot er maatregelen genomen zullen zijn om hun belangen te beschermen.

155

De houding van Engeland.

LONDEN, 3 Aug. Sir Edward Grey heeft hedenmiddag in het Parlement medegedeeld, dat verleden week tot de regeering de vraag was gericht, of Engeland het voldoende achtte, indien de integriteit van België na den oorlog ongeschonden zou zijn gebleven. Doch Grey had geantwoord, dat hij niet wenschte te onderhandelen over bet belang, dat Engeland in België had.

165

LONDON, 3 Aug. (Part.). In het Parlement heeft minister Grey hedenmiddag verklaard dat de regeering slechts diplomatieken steun had toegezegd. Het Lagerhuis moet de beslissing omtrent de Britsche houding bepalen in verband met de huidige crisis. De minister heeft gisteren aan den Franschen gezant de verzekering gegeven, dat, indien de Duitse vloot het Kanaal zou binnenkomen of de Noordzee passeerde teneinde aan de Fransche kust krijgsverrichtingen te verrichten, Engeland alle mogelijke hulp aan Frankrijk zou verleen. Indien Engeland zijn neutraliteit waarborgde, zou Duitschland er in toegestemd hebben zich van een aanval op de Fransche kust te onthouden, doch Grey achtte deze verbintenis te beperkend.

170

175

LONDEN, 3 Aug. De Geheime Raad heeft hedenochtend vergaderd. De Koning heeft het reeds in het officieele blad afgekondigde bevel geteekend, waarbij de geheele vloot wordt gemobiliseerd.

180 **LONDEN**, 3 Aug. Voor de Duitsche en Fransche consulaten spelen zich woelige tooneelen af. Talrijke Fransche reservisten vertrekken. Fransche vrouwen verzoeken om als verpleegsters te mogen vertrekken. Zij die om andere redenen naar Frankrijk willen gaan ondervinden weinig hulp. Bijzondere booten zullen de Duitsche dienstplichtigen direct van Londen vervoeren.

185 **LONDEN**, 3 Aug. In het lagerhuis heeft minister Lloyd George een wetsontwerp ingediend om de betaling van alle wissels uit te stellen. Het zal onmiddellijk in stemming worden gebracht. Het wetsontwerp verleent ook het recht om een moratorium in te stellen. De Londensche graafschapsraad heeft de zaken tot Vrijdag uitgesteld.

190 **LONDEN**, 3 Aug. Kühlmann, kanselier van het Duitsche gezantschap, heeft een mededeeling gegeven aan de pers, luidende: Duitschland zou bereid zijn te verzekeren, Frankrijk niet aan den zee kant aan te vallen, noch eenig oorlogsgebruik te maken van de Belgische en Nederlandsche kusten, indien Engeland zich neutraal verklaarde. Hij
195 voegde er bij, dat, nu er blijkbaar geen plan bestond voor Engelsche troepen naar het vasteland, Engeland bij het zich mengen in den oorlog aan Frankrijk geen andere diensten kan bewijzen dan die welke voortvloeiden uit die verzekering. Buitendien zou Engeland, bij het handhaven der neutraliteit, in staat zijn veel belangrijker diplomatieke diensten te verleenen.

200 **In Rusland.**

ST.-PETERSBURG, 3 Aug. Het Telegraafagentschap meldt: Een telegram uit Novorossisk bericht, dat de autoriteiten de Duitsche stoomboot Atlas hebben aangehouden. De bemanning werd gedebatteerd. Zij gaven last om een Oostenrijksche stoomboot, die
205 gisteren de haven verliet, te vervolgen en op te brengen.

ST. PETERSBURG, 3 Aug. Grootvorst Nikolajewitsj is benoemd tot opperbevelhebber van het Russische leger. In verscheidene gouvernementen is de oorlogstoestand afgekondigd. De minister van oorlog heeft ter openbare kennis gebracht, dat alle
210 militaire maatregelen geheim gehouden moeten worden, en hij beveelt groote terughoudendheid en voorzichtigheid aan in mondeling en schriftelijk verkeer over troepenbewegingen of militaire beschikkingen, daar het leger anders overbodige offers zou moeten brengen. De minister heeft voorts verklaard, dat de generale staf opdracht heeft gekregen, om het publiek omtrent de krijgsverrichtingen in te lichten. De
215 bevolking zal zich echter met korte, beknopte berichten tevreden moeten stellen en zich voldaan moeten achten door de gedachte, dat deze maatregel noodzakelijk is uit een militair oogpunt. Bij keizerlijke oekase zijn de rijksdoema en de raad van state in buitengewone zitting bijeengeroepen. Voorts is bij keizerlijke oekase een moratorium ingesteld.

220 **Oostenrijk en Servië.**

WEENEN, 3 Aug. Tusschen den Keizer en den Duitschen Keizer, zijn telegrammen gewisseld over de berichten omtrent de beschieting van Belgrado door de
225 Oostenrijksche artillerie, om er de aandacht op te vestigen, dat het hier niet de beschieting van een open stad gold. De loop van zaken is de volgende geweest: uit Belgrado werd op Oostenrijksche troepen en schepen op de Donau geschoten; het Servische vuren werd beantwoord, ook op die huizen, waaruit geschoten werd. Het Oostenrijksch-Hongaarsche leger zal angstvallig de volkenrechtelijke bepalingen in acht nemen.

230 **Uit Oostenrijk-Hongarije.**

BOEDAPEST, 3 Aug. Gisteravond is vóór het gebouw van het Duitsche generaal-consulaat een groote sympathiebetoging gehouden. De menigte bracht een stormachtige ovatie voor Keizer Wilhelm en voor Duitschland. Do consul-generaal graaf Fürstenberg
235 Stammheim verscheen op het balkon en bracht groetend zijn dank voor de ovaties.

Da houding der Balkanstaten.

SALONIKI, 3 Aug. De uit Uskub, Mitrowitza, Monastir teruggeroepen Oostenrijksche consulaire ambtenaren en uit het land gewezen kooplieden, zijn aan boord van een
240 schip van den Oostenrijkschen Lloyd vertrokken.

BOEDAPEST, 3 Aug. De Pester Lloyd bericht: De minister-president graaf Tisza gaf tegenover een der aanzienlijkste leiders van Roemenië uiting aan Hongarije's oprechte vreugde, voldoening en dankbaarheid over het gedrag van de opgeroepen Roemeensche

245 reservisten in het bereik van het zevende armee-corps, en sprak zijn vaste vertrouwen
uit, dat de Roemenen algemeen diezelfde vaderlandslievende houding zouden toonen. De
Roemenen gevoelden, dat het belang van het Roemenendom onverbreekbaar is verbonden
met dat van de monarchie en dat het zich gemeenschappelijk met de Duitschers en
250 Hongaren tegen den Slavischen zondvloed moet te weer stellen, wijs het leeft in een
land, waar de Roemenen, ondanks velerlei wrijvingen, vele voordeelen genieten van
materieelen en anderen aard en de weldaden van staatkundige gelijkgerechtigdheid.
Trouw aan het vaderland in de ure des gevaars zou alle sporen van onderlinge
verschillen uitwischen en, integendeel, wederkeerig vertrouwen en genegenheid tot
stand brengen, waardoor een schoone toekomst van harmonische samenwerking tusschen
255 Roemenen met Hongarije kan geboren worden.

Nederland en de Crisis.

Duitschland eerbiedigt onze neutraliteit.

260 **Men meldt ons uit Den Haag: Het is zeker dat Duitschland aan Nederland geen ultimatum
heeft gesteld. Het zal integendeel de neutraliteit van Nederland eerbiedigen.**

De Nederlandsche Bank maakt, behalve het hier boven meegedeelde, verder opmerkzaam,
dat in deze tijden van een eenigszins bemoeilijkt geldverkeer verrekening door
overschrijving (per giro) zeer in het belang van handel en industrie, ja van het
265 geheele publiek is. De Nederlandsche Bank heeft over al hare kantoren het
overschrijven van gelden voor het publiek opengesteld, ook telegrafisch, en tijdelijk
zonder eenige berekening van provisie.

De formulieren, welks voor deze overwijzingen kunnen worden gebruikt, heeft de Bank
verkrijgbaar gesteld: 1°. aan alle kantoren van De Nederlandsche Bank, 2°. aan de
270 kantoren der voornaamste kassiers en bankiers, te Amsterdam bij de firma J. H. de
Bussy, Rokin 60, terwijl verdere plaatsen van beschikbaarstelling nader zullen
medegedeeld worden.

Gaarne zal de Nederlandsche Bank aan aanvragen om formulieren voldoen, waar deze
aanvragen tot nuttige verspreiding van de formulieren kunnen medewerken.

275 Deze formulieren kunnen worden gebruikt, al naar de verschillende soort, door de
rekening-houders bij de Nederlandsche Bank zelve; door de kassiers en
bankierskantoren voor hunne onderlinge verrekening en hunne, verrekening met of door
tusschenkomst van de Nederlandsche Bank, en eindelijk ook door alle rekeninghouders
bij particuliere firma's, kassiers, bankiers, enz. om overschrijving te doen plaats
280 vinden via hun eigen kassier, bankier, enz. op rekening van personen, die hunne
rekeningen bij andere kassiers-, bankiers enz. houden.

De aanvragen tot overschrijving moeten direct gezonden worden aan de bankinstelling,
kassier, enz. aan welke de onderteekenaar vraagt de overschrijving van zijne rekening
te doen geschieden. De bankinstelling, kassier, enz. kan dan voor onmiddellijke
285 overschrijving in de boeken zorg dragen, waardoor de betaling op deze wijze
onmiddellijk perfect is geworden, op nog snellere wijze daardoor uitbetaling van
cheques aan de kassen eventueel zou kunnen plaats vinden. De Nederlandsche Bank
verzoekt kassiers, bankiers en andere groote lichamen om bij voorkeur, indien dit
mogelijk is, in deze dagen, van betaling door giro gebruik te maken.

290 Deze uitgifte geschiedt, 'ten einde op zoo volledig mogelijke wijze te voorzien in de
buitengewone vraag naar bankpapier'. We zouden hieraan kunnen toevoegen dat er
behalve een buitengewone vraag naar bankpapier een zeker niet minder buitengewone
vraag is naar wisselgeld. Het groote publiek zal bitter weinig hebben aan
295 bankbiljetten van f10,000, f25,000 en f50,000, maar zou veeleer geholpen zijn met
biljetten van geringer bedrag dan tien gulden.

Een onzer lezers schrijft ons daarover het volgende

300 'Zou het niet aan te bevelen zijn, dat de Nederlandsche Bank biljetten uitgifte van 5
of 3 gulden? Vele menschen, die niet de minste biljettenvrees hebben, zijn wel
verplicht mede te doen met de angstigen, die het zilver vasthouden, omdat men ten
slotte niets heeft aan een biljet, dat niet gewisseld kan worden, wanneer men
levensmiddelen heeft te koopen. Zoodoende wordt de kwaal erger. 'Ik meen, dat een
maatregel als bovenbedoeld veel ten goede kan werken.' G. C. W.

305 Ook anderen schreven ons in gelijken geest waarbij aanbevolen wordt de uitgifte van
bankbiljetten van een rijksdaalder, die dan later, na het herstel van den vrede, weer
geleidelijk aan den omloop konden worden onttrokken.

Ook het *Alg. Hbl.* bevat een ingezonden stuk van den heer R. Tutein Nolthenius, waarin
gezegd wordt, dat onze kleinste bankbiljetten nog te groot zijn.

310 Niet de vraag of de Ned. Bank. solvent is — zegt de inzender — beheerscht den

toestand, maar deze: *Hoe moet ik een broodje van een dubbeltje betalen, als ik slechts bankpapier van tien gulden bezit?* Zeer verklaarbaar dan ook, dat waar iedere huismoeder uit ondervinding weet, hoeveel moeite zij in gewone tijden heeft met bankbiljetten, thans door haar gereed geld wordt ingeslagen. Aan deze volkomen juiste en nuchtere redeneering is m. i. *in niet geringe mate* de zoogenaamde paniek der vorige week toe te schrijven. En men zie hierin een vingerwijzing en zorg voor kleiner papier, zoodat iemand meer behoefte gevoelt om in te wisselen. Hoe echter aan klein papier te komen, nu de tijd dringt? M. i. zoude als *tijdelijke* maatregel kunnen toegestaan worden de tiengulden-biljetten in tweeën te scheuren, zoodat er twee genoegzaam vierkante lapjes ontstaan, elk vijf gulden waard. Mocht de Bank huiverig zijn hiertoe toestemming te geven, dan zoude bijv. baat kunnen gevonden worden door nieuwe tienguldenbiljetten te drukken in een andere kleur, en dwars over de biljetten te drukken en te perforeren de nieuwe lagere waarden. Doch, waartoe men ook besluite, *men voere 't snel uit!* Want de tijd dringt, en het zilver, dat nu door heel- of half-angstige menschen is thuisgehaald, zal nog in langen tijd niet weer in omloop komen. Hiermede is rekening te houden, en geleerde vertoogen daartegen baten niets.

Telegraphie. – Volgens officieele kennisgeving uit Londen worden voor Amerika alleen telegrammen toegelaten in verstaanbare taai, in het Engelsch en in het Fransch.

Oproep en mededeelingen Roode Kruis. (Amsterdamsch Comité),
OPROEP. *Landgenooten!*

Wij staan wellicht aan den vooravond der verschrikkingen van den oorlog. Hulp en steun aan zieke en gewonde landszonen te brengen is de schoone taak van het Nederlandsche Roode Kruis. Om die taak met vrucht te kunnen vervullen, is zéér veel geld noodig. Wij zijn overtuigd, dat één enkele oproep voldoende zal wezen, ruime gaven te doen toevloeien. Wie spoedig zendt, helpt dubbel.

Toezendingen worden gaarne ingewacht bij den penningmeester van het Amsterdamsche comité mr. H. H. van den Berg, Keizersgracht 806.

Het Bestuur is:

Prof. dr. J. Rotgans.

Mr. H. H. van den Berg.

Mr. J. J. L. van Tienen.

Kolonel A. van der Moer.

Mevrouw A. C. Wertheim-Bicker.

Mevrouw O. J. den Tex Bondt-Bieben.

Mevrouw D. Rahusen-'t Hooft.

Informatiebureau voor aanmelding. – Niet-dienstplichtigen artsen, semiartsen, med. candidaten, verpleegsters, verplegers en vrijwilligers, (mannelijke, zoowel als vrouwelijke), genegen om in geval van nood hulp – in den ruimsten zin des woords – te verleenen, bij de zorg voor zieken en gewonden binnen de Stelling Amsterdam, wordt verzocht, zich *in persoon* aan te melden aan het Informatiebureau van het plaatselijk comité van het Roode Kruis, *Overtoom 283*, dat dagelijks tusschen 9 en 4 uur geopend is (telefonische en schriftelijke aanvragen worden niet aangenomen).

In het avondblad van heden zal worden bekend gemaakt, waar het secretariaat gevestigd is. Het bureau Overtoom 283 is uitsluitend informatiebureau van aanmelding.

Het Amsterdamsch Comité van het Roode Kruis strekt zijn bemoeiingen uitsluitend uit over de Stelling Amsterdam.

Personeel S. S. – De directeur-generaal der Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen heeft aan het personeel bekend gemaakt, dat de bezoldiging van het gehuwde personeel, dat wegens de buitengewone tijdsomstandigheden onder de wapenen is of zal worden geroepen, voor zoover het behoort tot de militie of tot de dienstplichtigen bij de Landweer, vermeld in de opgaaf (respect. aanvullingsopgaaf, model 37), bedoeld in de bij het Landweerbesluit II behorende 'Lijst' – gedurende de afwezigheid deswege uit den dienst der Maatschappij zal worden uitbetaald voor drie vierde gedeelten. Voor de toepassing van het vorenstaande worden met gehuwd personeel gelijkgesteld zij, die voorzien in het levensonderhoud van personen, die hun in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan.

De Harwichboot is volgens de N. R. C. Zondagavond geheel vol van den Hoek van Holland vertrokken. Vele reizigers zijn zelfs te Rotterdam en aan den Hoek van Holland moeten achterblijven.

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

De papierfabriek der firma Van Gelder & Zonen te Renkum wordt Maandag stop gezet, in verband met de gesloten verzending van bestelgoed.

380 Men seint ons uit IJmuiden, dat voor de reede van Texel, duidelijk waarneembaar van den wal, een vloot van 24 Engelsche oorlogsschepen voor anker ligt. Naar men zegt houdt dit feit verband met de oproeping van de Engelsche marinereserve en zullen de reservisten, die zich op het vasteland mochten bevinden, op deze oorlogsschepen aan boord genomen worden.

385 De Minister van Marine, houdt Vrijdag 7 Augustus geen audiëntie.

Geen militairen naar Indië.

390 De Minister van Koloniën brengt ter kennis, dat tot nader order geen officieren en militairen beneden dien rang naar Indië zullen vertrekken. Alle reeds uitgereikte opdrachten tot vertrek aan de bedoelde officieren en overige militairen komen hierdoor te vervallen.

Bond van Orde.

395 Heden gaven zich hij den Bond van Orden wederom ongeveer 200 nieuwe leden op. Ten verzoeke van het Bureau van Advies van den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand, en van het bestuur der Algemeene Winkeliersvereniging bezorgden de leden van den Bond heden de verspreiding van geruststellende berichten in zake den tijdelijken specienood.

VROUWELIJKE AFDEELING.

Oproep.

405 Heden heeft zich een vrouwelijke afdeeling van den Bond van Orde gevormd, zich ten doel stellende het organiseeren van vrouwen en meisjes, die in dezen crisistijd belangeloos werkzaamheden in het belang van het algemeen willen verrichten.

De afdeeling stelt zich voor een bemiddelingsbureau te vormen tusschen deze werkkrachten en de verschillende instellingen en organisaties, die deze op het oogenblik van noode hebben.

410 Degenen, die zich hiervoor wenschen op te geven verzoekt zij, zich aan te melden in het Vereenigingslokaal der Amsterdamsche Vrouwelijke Studenten-Vereeniging, Keizersgracht 485, op Dinsdag 4 Aug. van half 10 tot 12 en, van 2 tot half zes. Tevens worden instellingen en organisaties, die vrouwelijke werkkrachten behoeven, verzocht zich tot onderstaanden te wenden om aanvragen. Mevrouw E. H. van Leeuwen-Van Eeghen; mej. mr. R. Bosman; mej. A. de Hoop Scheffer; mej. E. Königsberger; mej. M. A. Tellegen.

Te Maastricht. — Reuter seint ons uit Antwerpen van heden 3 Aug.:

420 Op de Beurs hier ter stede is een telegram ontvangen van groote fabrikanten uit Maastricht, luidende: 'Laat ons werken, ons personeel is compleet.'

Een bidstond.

425 Woensdagavond te 8 uur zal in de Westerkerk een ure des gebeds worden gehouden, met het oog op den oorlog. Predikanten der Ned. Herv. Gemeente, alhier, zullen in dezen dienst voorgaan. In verband hiermee zal de orgelbespeling dien avond in de Nieuwe Kerk niet plaats hebben.

De financieele Crisis.

430 Reuter seint uit Brussel 2 Aug.: De *Soir* meldt, dat de Staatsbank voorloopig vrijstelling heeft verkregen van het wisselen van papiergeld in munt. De bankbiljetten moeten aanvaard worden als wettig betaalmiddel door de openbare kassen. Reuter seint uit Konstantinopel 3 Aug.: De *Staatscourant* publiceert een decreet betreffende de sanctionneering van een wet, waarbij de financieele verplichtingen, ook die der bankdepots, voor een maand uitgesteld worden.

Varia.

435 Met den laatsten trein uit Keulen.

Een Rotterdamsche, die nog met den laatsten trein uit Keulen uit Duitschland vluchtte, vertelt haar ervaringen aan de "N. Rott. Ct."

440 Er heerschte groote opwinding. In München was de vlucht naar de treinen zoo groot, dat de toegang tot het station aan alleen reizende vrouwen verboden was. Reizigers vandaar komende, hebben angstige uren doorleefd. Daarbij vergeleken, zegt de schrijfster, was onze terugreis uit Wiesbaden betrekkelijk gemakkelijk. Het station

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

was overvol; er heerschte een ietwat zenuwachtige drukte, maar op tijd kwam de trein van 10.50 Zaterdagmorgen het station binnen en dankbaar namen wij plaats op twee zitplaatsen in een rookcoupé 2e klasse, hoewel wij dames ons voorzien hadden van eerste-klasbiljetten.

En dan gaat zij als volgt voort:

De geheele trein blijkt stampvol te zijn, en niettemin komen er aan elk volgend station reizigers bij. In Keulen staat het station met reizigers, dat we niet durfden k? mensenmassa zich in onzen trein.

De gangen van onze D-wagen liepen ? eetwagen raakte geheel vol met reizigers. Jammer dat er geen fotograaf was uit ? hier en daar een kiekje te nemen.

Bijchriften omtrent karaktereigenschappen ? inzittenden zouden daarbij overbodig ?.

Hier een afdeeling 1e klasse, vier pe? en rustig gezeten, hunne medewerking ?male omstandigheden toonend door b? station de deur met mannenmoed ges ? den, opdat niemand het toch wagen zou ? betaalde ruimte te verminderen. Daar ?deeling, waar iedere scheiding was ? plaats te maken voor een extra reizigers voor de wel zeer bescheiden toebo? Overal verhalen van

ondervonden moeilijkheden ? verloren bagage;

Aan inladen van de bagage te Keulen ? meer te denken. Ik schat het aantal ko? lange perron opgestapeld op een duize? werd door anderen verzekerd, dat het driedubbele moest zijn.

Intusschen zag men onderweg ook o?gen. Op het rangeerterrein voor Keulen ? aan rij de lange leege treinen gereed v? lisatie. De bruggen, de stations werden ? soldaten bewaakt en naarmate het later op de dag werd, voelde men het uur der mobil? ren. Ogehoopte mensenmassa's aan de ? stations en de overwegen, die wij voorbij? de landwegen groepen mannen op weg ? vereenigingsplaats, met een armzwaai h? groet aan de achterblijvenden brengen ? geveinsde luchthartigheid, die wij ook re? baden bij een valsch alarm hadden opge?.

Met een uur vertraging bereikten wi? waar de order: "Alles aussteigen" ons ?.

Duitsche wagens

mochten de grens niet meer ?.

Een Hollandsche trein stond gereed o? te nemen. Geen doorlopende wagens ? het geluk voor eene afdeeling eerste klasse ? juist op het oogenblik, dat een aantal ? die er zich reeds in geborgen had, ? weer uit te stappen. Ik stond verbaasd ? aantal personen, dat in zoo'n kleine ruimte ? kon worden ? er kwam er een vijf ?. Spoedig zou ik bemerken, hoe dit mog? diezelfde coupé reisden we weldra met e? voorzien van de noodige stuks grootere ? handbagage. De indeeling in deze coup? het kieken waard geweest. Op de eene ? twee zitplaatsen) twee heren; aan de over? drie zitplaatsen ingericht) vijf dames. S ?schen de bagage en tegen de portieren twe? twee dames. Nadat de meeste coupé's op deze wi? waren, bleef er nog een aantal reizigers ? wie ten slotte nog een wagen werd ?. Na een half uur in de brandende zon ? hebben, reed de welgevulde trein verder ? daarop te Empel te stoppen. Nieuwe sch? commando: "Alles uitstappen".

We moesten gevisiteerd ?

Waarom begreep niemand. Met onze 7 s? bagage werden we nu in en door een vis? gedrongen. Een afschuwelijk benauwde ? onaangenamer, daar 't achteraf een over ?gerij bleek. Het gold de controle van d p? Twee Duitse militairen hadden toe te ? geen Duitse burger ontsnapte aan zij? plichten.

Ik bemerkte toen, dat zich in onzen ? Nederlandsche arbeiders bevonden, die van in Duitschland werden teruggeroepen voor ?satie. Met hun bezittingen in een zak ? en hun oproepingsbrief in de hand passe? Duitse contr?leurs. Dames en handba? dus veilig in den trein achtergelaten ku? Laat ik hier onmiddellijk bijvoegen, dat > onnoodige overlast is, die ons door de be? deze reis is aangedaan; wij hebben overigens ? begin tot 't eind de voorkomendheid en d?heid bewonderd, waarmede de zwaar bep> conducteurs, officieele en niet-officieele pak?, allen hielpen, wat zij konden.

Na den tocht door dit visitatielokaal ?storming van de wagens, variatie van ?

Voortzetting van de reis tot Zevenaar. H? vraag beslist, wiens bagage uitverkoren ? mogelijk meegekomen was. Wagen na ? reuzenkoffers kwam voor, maar het aantal ? stelde passagiers bleef groot. Ook onze bagage tusschen de duizenden colli te Keulen of ? zijn achtergelaten Hoewel we beseften dat ? bezittingen waarschijnlijk nooit terug zo? voelden we ons verlicht, zelf

veilig over de grenzen te zijn ge?

Gemakkelijk zou de reis echter nog niet ? kens en telkens weer stond de trein ond? soms zoo lang, dat alle portieren open ? groepen reizigers langs den weg gingen ? den zomeravond genietend. Uiterst langzaam stoomden wij over de ? Westervoort. Hongerig en dorstig, moe en s? bereikten wij eindelijk Utrecht, waar voor ?dammers en Hagenaars een nieuwe trein gereed ?.

510 Over halfeen kwamen wij met 5½ uur vertraging ? aan ons dierbaar Maasstation, waar
wij voor 't eerst onze handbagage oppakten.
De brief om onze komst te melden bleek niet ? gekomen. Bij gebrek aan een rijtuig
stapte ik ? geleid door een behulpzamen stationsbeambte ? bagage, in dit nachtelijk
uur door Rott? straten en vonden er als eerste 'welkom thuis' ? bulletin van de N.
515 R. Ct., dat Frankrijk mobil ?. Zoo vergaten we ondervonden kleine onaangenaamheden
bij de gedachte aan de groote ramp ? voorbereid werden."

STADSNIEUWS.

Officieele Kennisgeving.

Militie en Landweer. Geldelijke vergoeding.

520 De Burgemeester van Amsterdam brengt het ? ter kennis van belanghebbenden; ? blijkt,
dat tengevolge van het verblijf onder ?en of in werkelijken dienst van een militie?,
weerplichtige, door het gezin, waartoe deze ? waarin hij is opgenomen, of door den ?
of de personen, in wiens of wier levens? hij voorzag of hielp voorzien, zonder
525 zijne ?gheid niet of niet voldoende in eigen onder? an worden voorzien, kan aan dat
gezin ?an persoon of aan die personen, op hun ver? ne geldelijke vergoeding worden
toe?
Aanvragen om deze vergoeding, door belanghebbenden op ongezegeld papier ?ten tot den
Burgemeester van Amsterdam, behooren te worden ingeleverd ? Stadhuize, Afdeling
530 Militaire Zaken, ? No. 2.

FINANCIEELE BERICHTEN.

535 Reuter seint uit Weenen, 3 Aug.: De "Oesterreichsische Kreditanstalt" heeft 100,000
kronen aan het Roode Kruis geschonken en evenveel voor de families, die onder de
wapenen geroepen zijn.

Nederland en de crisis.

540 uit Den Haag. — Gisteren was weer dezelfde run op het gebouw der Ned. Bank in Den
Haag als j.l. Zaterdag. Men zag vele dames in de lange rij der wachtenden op een
vouwstoeltje zitten. Tegen 10 uur verscheen H. M. de Koningin voor het venster van
den vlak tegenover de Bank gelegen paleisvleugel, eerst alleen, daarna met de kleine
Prinses. Moeder en dochter werden hartelijk toegejuicht, gelijk mede later de
Koningin-Moeder, toen zij in den Koninklijken auto naar Soestdijk terugkeerde.
Vandaar komt H. M. weldra met de 4 kinderen van de Vorstin van Erbach, haar zuster,
545 het paleis in het Voorhout betrekken.
In de bureaus van het Roode Kruis heerscht thans een ontzettende drukte. In de vele
werkzaamheden der regeling en voorbereidingen, thans van de instelling geveerd, neemt
do Prins-voorzitter van 's morgens vroeg tot 's avonds laat een actief deel.
Vele gepensioneerde officieren der marine hebben zich tot dienstvervulling bij de
550 vloot aangeboden.
Voor de publieke tribune van het Kamergebouw wachtte vanochtend een talrijke menigte
om toegelaten ie worden. De Commissaris der Koningin en Ged. Staten, behalve mr.
Kolkman, die ongesteld is, woonden de Kamerzitting bij, in verband met uit de te
nemen besluiten voor het provinciaal gouvernement voortvloeiende spoedmaatregelen.
555 Alle ministers waren aanwezig: te voren was Ministerraad gehouden.

Oorlogsjammer. — Door Enschede trekken in de laatste dagen vele gezinnen
Nederlanders, in Duitschland werkzaam, die dat land verlieten met achterlating van
ongeveer alles.

560 **TELEGRAMMEN.**

De oorlog.

LONDEN, 3 Aug. Het Lagerhuis was overvol. Toen de ministers binnenkwamen werden zij
565 luid toegejuicht.

Sir Edward Grey, de minister van buitenlandsche zaken, deed een belangrijke
570 verklaring. Geen enkel land — zeide hij — was minder geneigd in het Oostenrijksch-
Servisch conflict dan Frankrijk. Het was er bij betrokken door verplichtingen van eer
(toejuichingen). Groot Britanje verkeert met Frankrijk in langdurige vriendschap. Hoe
ver die vriendschap verplichtingen oplegt? Laat ieder zijn eigen hart laten
spreken(toejuichingen). De Fransche vloot is in de Middellandsche Zee en de overige
Fransche kusten zijn onverdedigd. Indien een vijandelijke vloot die kusten aanviel,
zou Engeland niet werkeloos kunnen blijven (luide toejuichingen). Frankrijk had er
recht op, onmiddellijk te weten of het in dat geval op Britschen steun kon rekenen.
Daarop deelde Grey mede, dat Engeland aan Frankrijk de verzekering had gegeven, dat
indien de Duitsche vloot in het Engelsche Kanaal of door de Noordzee kwam om de

575 **Fransche koopvaardij of de Fransche kust aan te vallen, de Britsche vloot alle bescherming zou verleenen waartoe zij in staat was (luide toejuichingen). Deze verklaring – voegde de minister er bij – vereischt de goedkeuring van het Parlement. Het was geen oorlogsverklaring en hij wilde aannemen dat Duitschland**
580 **bereid zou zijn te begrijpen dat Engeland zich niet zou willen verbinden tot neutraliteit indien de Deutsche vloot de noordkust van Frankrijk aanviel. Dat ware te veel verlangd van Engeland (toejuichingen).**

585 **WASHINGTON**, 3 Aug. De Senaat heeft er in toegestemd, dat stoomvaartdiensten ingesteld worden om reizigers, brieven en goederen naar Europa en Zuid-Amerika over te brengen.

ADVERTENTIËN.

Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.

590 Goederenvervoer. Met ingang van **Woensdag 5 Augustus** worden **Levende dieren** en **Levensmiddelen** en **Verbruiksartikelen** voor **zoover de dienst zulks zal toelaten**, in beperkte hoeveelheid en mits niet bestemd voor export, behalve als bestelgoed ook als ijl- of vrachtgoed in lokaal verkeer tusschen de stations onzer Maatschappij ten vervoer aangenomen.

Van genoemden datum af kan **onder hetzelfde voorbehoud** ook het vervoer van teenkolen en cokes, petroleum en benzine weder als vrachtgoed plaats hebben.

595 Te Rotterdam worden alleen goederen aangenomen op station Rotterdam, Delftsche Poort en Feijenoord en te Utrecht alleen op station Utrecht, Maliebaan.

In de vrachtbrieven moet station restante zijn voorgeschreven.

De Directie.

600
[Het Nieuws van den Dag, No. 13700]

Ontspanning?

Oorlogsverklaring van Duitschland aan Frankrijk!...
605 Er is geen beter bewijs denkbaar van de geweldige, allesovertreffende crisis waarin wij ons nu bevinden, dan het simpele feit dat zulk een oorlogsverklaring de wereld niet in nieuwe ontzetting brengt, dat ze eigenlijk weinig verandering brengt in den toestand.

610 Immers, de ontwrichting van de heele Europeesche samenleving heeft in enkele dagen zulke afmetingen aangenomen, dat zelfs een openlijke breuk tusschen Duitschland en Frankrijk nauwelijks een schokkende gebeurtenis wordt.

Bovendien: Dit was nagenoeg onvermijdelijk.

615 Reeds na de schending van Luxemburgsch grondgebied door Deutsche militairen, na de vlucht van Fransche aviateurs over de Deutsche grens, moest het komen tot een oorlogsverklaring, tot oorlogsdaden zelfs. Het zou wel een ongehoord wonder geweest zijn, indien alles nu nog ware bijgelegd voordat er bloed vloeide.

Maar men begripe den toestand wèl.

620 Het is niet gemakkelijk zich ook maar voor te tellen wat het inheeft, dat 15 à 20 millioen menschen zouden gereedgemaakt worden om op elkander los te slaan: matig geschat beteekent dat, in normale verhoudingen, op z'n minst één of twee millioen dooden. Ongerekend het onschatbare stoffelijk verlies, de vernietiging welhaast van Europa's welvaart.

625 Dat vooruitzicht gaf, een paar dagen geleden nog, alle reden om een "wereldbrand" te duchten, een katastrofe, ook voor West-Europa, zonder voorbeeld in de geschiedenis der menschheid.

630 Welnu, wij blijven er bij, – met hetzelfde nadrukkelijke voorbehoud dat hedennacht gesteld werd – dat voor de afwending van een dergelijke ramp de kansen aanmerkelijk gestegen zijn. Wat gisteren geschied is, kan wel degelijk het begin zijn er ontspanning.

Wat er voor schrikkelijks moge overblijven: een groote Duitsch-Oostenrijksch-Russische oorlog; een veldtocht wellicht van de Duitschers op Fransch gebied of omgekeerd – het is waarlijk al genoeg! Maar bij de te vreezen wereldramp toch niet te vergelijken.

635 Wij verwijzen voor verdere beschouwingen naar ons buitenlandsch overzicht.

In één geval wordt de toestand weer veel somberder: indien het bericht uit Brussel juist blijkt, dat de Deutsche regeering zich niet storen zal ("passer outre", zegt het telegram) aan België's protest.

640 Ook dan kan Engeland gedwongen zijn, tusschenbeide te komen. En wij meegesleept worden. En Italië zal dan wellicht moeten volgen. Wij waarschuwen echter nadrukkelijk tegen dergelijke berichten, vooral van den Belgischen kant. De grootste voorzichtigheid is daartegenover geboden. Nog is 't niet zoo ver. Beraamt Duitschland een "Kraftprobe"? Wil het de wereld, ook 645 Engeland, toonen, dat het zich sterk genoeg weet om allen te tarten? 't Is mogelijk... Wij moeten afwachten. Reeds nu echter, voordat nog bloed gevloeid is of een ernstig treffen geboekstaafd, terwijl alles nog in het stadium van voorbereiding en dreiging verkeert, "alle hoop te laten varen", gelijk velen doen, wij achten dat ongerechtvaardigd, dwaas en onmanlijk. 650 Vooral wat Nederland betreft.

TELEGRAMMEN.

Engeland's houding.

655 **LONDEN**, 3 Aug. In het Lagerhuis besprak Grey vandaag ook de neutraliteit van België. Engeland stelde daarin thans evengroot belang als in 1870 en wij kunnen, zeide hij, onze verplichtingen niet geringer achten dan in 1870. Toen de mobilisatie begon, had spr. geseind aan de Fransche en Duitsche regeeringen om te weten, of de neutraliteit van België zou worden geëerbiedigd. Frankrijk antwoordde bereid te zijn dit te doen, tenzij het land dooreen andere mogendheid niet werd geëerbiedigd. De Duitsche 660 minister van buitenlandsche zaken zeide niet te kunnen antwoorden vóór hij den rijkskanselier en den Keizer had geraadpleegd, maar hij voegde er bij te twijfelen of een antwoord mogelijk was omdat daarmede de Duitsche plannen bekend zouden worden. De vorige week was de Britsche regeering gepolst of Engeland tevreden zou zijn, indien de Belgische neutraliteit na den oorlog werd hersteld. Wij antwoordden dat 665 onze belangen en onze verplichtingen ons den plicht oplegden de gevolgen te verhinderen (toejuichingen). De Minister las een brief voor van den Koning der Belgen aan Koning George, waarin verzocht werd om diplomatieke tusschenkomst om de onafhankelijkheid van België te beschermen. Den beraadslaging daarover is de vorige week gehouden. 670 Zij leidde tot de conclusie, **dat indien de onafhankelijkheid van België en Holland werd geschonden, indien de troepen der oorlogvoerenden hun grondgebied binnentrokken en er niets werd gedaan om dat te verhinderen, hoe ook hunne integriteit aan het eind van den oorlog mocht zijn, het met de onafhankelijkheid van die landen gedaan zou wezen** (toejuichingen). **Indien de onafhankelijkheid van België verloren gaat, zal 675 Nederland volgen. Ik verzoek het Parlement te overwegen welke Britsche belangen er op het spel staan indien Frankrijk geheel is verslagen en ondergeschikt wordt aan den wil en de macht van een sterkere macht dan zijzelf. Op de gevolgen wil ik niet vooruitloopen, indien België, Holland en Denemarken ondergeschikt werden aan een overheerschenden macht.** Indien een groote mogendheid als de onze – zoo besloot de 680 minister – in een oorlog als deze ter zijde blijft staan, zal zij in staat zijn aan het einde daarvan haar invloed te kunnen doen gelden. (Toejuichingen).

LONDEN, 3 Aug. Minister Grey heeft vijf kwartier gesproken. Het stampvolle Huis luisterde in ademlooze spanning, toen hij de positie van Engeland ontvouwde. 685 Nu en dan barstten de toejuichingen van alle kanten los. De nationalisten vooral waren zeer uitbundig. Nu en dan kwamen teekenen van meningsverschil onder enkele radicale en arbeidersafgevaardigden. Grey zelf was diep onder den indruk van de verklaring, die hij had af te leggen en in den aanvang was hij zijn aandoening een oogenblik niet meester. 690 In den loop zijner rede zeide hij o.a. nog, dat nu de mobilisatie van de vloot was geschied en die van het leger in gang, Engeland er op voorbereid moest zijn, al zijn kracht aan te wenden tot zelfverdediging, wellicht reeds spoedig. Moest dat gebeuren, zeide de Minister, dan zullen wij weten te handelen. Indien het land beseft wat hier op het spel staat, zal het de regeering willen steunen. 695 Bonar Law verklaarde de regeering in alle opzichten steun te verleen. Redmond zeide, te midden van geestdriftige toejuichingen, dat de regeering gerust hare troepen uit Ierland kon terughalen, om aan de Ulster nationalisten en vrijwilligers de verdediging van het land over te laten. Ramsay Macdonald protesteerde uitdrukkelijk, omdat Engeland neutraal behoorde te 700 blijven. Minister Lloyd George deelde mede, dat de regeering maatregelen nam in verband met den aanvoer van levensmiddelen. Morgen zou daarover meer worden medegedeeld. Die maatregelen zullen van toepassing zijn op alle Britsche schepen en hun lading, waar zij zich ook bevinden. 705 In den aanvang van de zitting had Lloyd George een wetsontwerp ingediend betreffende

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

de opschorting van wissels en de bevoegdheid om een moratorium in te stellen. Dit ontwerp werd onmiddellijk in alle lezingen aangenomen, (luide toejuichingen.)

710 **LONDEN**, 3 Aug. Aan het Ministerie van Oorlog en in het gebouw der Admiraliteit heerscht groote drukte. Honderden officieren en tallooze verpleegsters vervoegden zich aan het Ministerie en werden ingeschreven. Lord Roberts bracht een bezoek aan het ministerie. De Fransche gezant bezocht het Ministerie van Buitenlandsche Zaken en had een onderhoud met Sir Arthur Nicholson. 715 Ook de Duitsche gezant en de Belgische gevolmachtigde brachten een bezoek aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken. Minister Churchill begaf zich 's morgens om elf uur naar Buckingham-Palace. Tallooze marine-reservisten vertrokken 's morgens naar verschillende bestemming. Sir John French bracht eveneens een bezoek aan het Ministerie van Oorlog; een groote 720 menigte wachtte buiten voor het gebouw.

LONDEN, 3 Aug. Hedenmorgen om 4 uur is de mobilisatie van de Engelsche vloot ten einde gebracht. De geheele vloot is nu slagvaardig.

725 **LONDEN**, 3 Aug. De "Bank-holiday" (beursvacantiedag op Maandag) is tot drie dagen uitgebreid.

730 **LONDEN**, 3 Aug. (Officieel). De algeheele mobilisatie zal morgen te middernacht beginnen.

MALTA, 3 Aug. Alle schepen zijn slagvaardig. De torpedojagers zijn reeds vertrokken. De overige schepen kregen order met allen spoed te vertrekken, vermoedelijk om zich te vereenigen met de Fransche vloot onder het admiraalschip »Inflexible«.

735 **BERLIJN**, 3 Aug. De in Londen verspreide geruchten over een botsing tusschen Duitsche en Engelsche schepen op de Noordzee zijn onwaar.

740 **LONDEN**, 3 Aug. De "Daily Graphic" schrijft: Wij zijn bereid ter land en ter zee ten strijde te trekken met alle krachten van de drie koninklijke en van hun afhankelijke naties. Wij hopen oprecht, dal dit niet noodzakelijk zal zijn, maar als het noodzakelijkheid mocht worden, zullen wij gereed en vastbesloten zijn. Alle bladen bevatten besprekingen van Grey's rede en stemmen in met het besluit van do regeering om zich aan den kant van de bevriende naties te scharen. Zelfs de "Daily News" schrijft, zonder echter Grey's opvattingen te accepteren: Wij moeten ons allen 745 herinneren, dat wij Engelschen zijn en onder de oogen zien, die ons te doen staat. Hel blad doet voorts een beroep op de radicalen en socialisten om de regeering niets in den weg te leggen bij de volvoering van haar ernstige taak.

Duitschland en Frankrijk.

750 **PARIJS**, 3 Aug. Na zijn pas aangevraagd te hebben heeft von Schön aan de Fransche regeering een nota overhandigd, waarin verklaard wordt dat de Duitsche regeering zich beschouwd in staat van oorlog te verkeeren.

755 **PARIJS**, 4 Aug. Von Schön heeft Parijs om 10 uur 's avonds verlaten.

PARIJS, 3 Aug. De Duitsche gezant heeft zijn pas aangevraagd bij den minister van buitenlandsche zaken.

760 **LONDEN**, 4 Aug. De "Times" verneemt, dat de Duitsche gezant te Parijs zijn paspoort ontvangen en de Fransche hoofdstad gisteravond. om 10 uur verlaten heeft. De Fransche regeering heeft onmiddellijk instructies gezonden aan haar gezant in Duitschland om zijn paspoort te vragen en Berlijn te verlaten.

765 **PARIJS**, 4 Aug. De opperbevelhebber, generaal Joffre, is om 11.45 naar de grens vertrokken. De verbreking der diplomatieke betrekkingen is te wijten aan het initiatief van Duitschland.

770 **PARIJS**, 3 Aug. Augagneur vervangt als minister van marine Gauthier, die om gezondheidsredenen aftreedt. Sarrat krijgt de portefeuille van onderwijs, Doumergue die van buitenlandsche zaken. Viviani, als minister zonder portefeuille, blijft president van den ministerraad. De onder-secretarissen Jacquier en Ferry hebben

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

ontslag gevraagd om onder de wapens te kunnen gaan, maar de ministerraad heeft besloten dat zij hunne posities zullen behouden, terwijl zij dienst doen.

775 **BERLIJN**, 4 Aug. In een rapport van den stadhouder van Elzas-Lotharingen aan den
rijkskanselier wordt gezegd: De stemming onder de bevolking in den geheelen Elzas is
voortreffelijk. De troepen worden bij het doortrekken met geestdrift toegejuicht en
de bladen van de meest uiteenloopende richtingen erkennen, dat wij een rechtvaardigen
780 oorlog te voeren hebben. Zij wekken de soldaten uit den Elzas op om geen smet te
laten komen op het eereschild van den soldatenroem der Elzassers. Vele Elzassers
melden zich aan als vrijwilligers. De mobilisatie in het rijkland is glad van stapel
gelopen.

Duitschland en België.

785 **BRUSSEL**, 3 Aug. Hedenavond is op het departement van oorlog meegedeeld dat de
toestand gunstig was.

ANTWERPEN, 3 Aug. Op het bericht dat het Belgische grondgebied niet werd geschonden,
heeft de gouverneur den staat van beleg opgeheven.

790

Duitschland en Rusland.

BERLIJN, 3 Aug. De Duitse troepen zijn bij Lublinitz over de Poolse grens
getrokken. Zij vermeesterden hedenmorgen Tsjenstochof. De Duitschers hebben eveneens
Bendzin en Kalisch bezet.

795

STOCKHOLM, 3 Aug. De Aland-eilanden zijn door de Duitschers bezet. Visschers deelen
mee, dat een Russisch pantserschip is gestrand en niet kon worden afgebracht.

800 **ST.-PETERSBURG**, 3 Aug. Het Telegraafagentschap meldt: Een telegram uit Novorossisk
bericht, dat de autoriteiten de Duitse stoomboot *Atlas* hebben aangehouden. De
bemanning werd gedebarkerd. Zij gaven last om een Oostenrijksche stoomboot, die
gisteren de haven verliet, te vervolgen en op te brengen.

805 **ST. PETERSBURG**, 3 Aug. Grootvorst Nikolajewitsj is benoemd tot opperbevelhebber van
het Russische leger. In verscheidene gouvernementen is de oorlogstoestand
afgekondigd. De minister van oorlog heeft ter openbare kennis gebracht, dat alle
militaire maatregelen geheim gehouden moeten worden, en hij beveelt groote
terughoudend hem en voorzichtigheid aan in mondeling en schriftelijk verkeer over
troepenbewegingen of militaire beschikkingen, daar het leger anders overbodige offers
810 zou moeten brengen. De minister heeft voorts verklaard, dat de generale staf opdracht
heeft gekregen, om het publiek omtrent de krijgsverrichtingen in te lichten. De
bevolking zal zich echter met korte, beknopte berichten tevreden moeten stellen en
zich voldaan moeten achten door de gedachte, dat deze maatregel noodzakelijk is uit
een militair oogpunt. Bij keizerlijke oekase zijn de rijksdoema en de raad van state
815 in buitengewone zitting bijeengeroepen. Voorts is bij keizerlijke oekase een
moratorium ingesteld.

Oostenrijk en Rusland.

820 **WEENEN**, 3 Aug. De "Neue Freie Presse" verneemt, dat aan de Oostenrijksch-Russische
grens, ten noorden van Lemberg, een vliegmachine, systeem Sikersky, met een Russische
vlieger en begeleidenden officier met munitie, door de Oostenrijksche troepen naar
beneden geschoten is. Beiden waren Russische officieren.

Rusland en Roemenië.

825 **BERLIJN**, 3 Aug. Het "Volksblatt" bericht, dat Roemeensche reizigers, die uit
Bessarabië (Rusland) vluchtten, berichten dat de troepen uit het Russische militaire
district Odessa met hun volle gewicht opmarcheeren naar Roemenië. Een groote
troepenmassa staat reeds bij Bendery tegenover de Roemeensche grensplaats Galatz en
een andere beweegt zich van Kisjinef (in Bessarabië) naar Jasi (in Roemenië aan de
830 Bessarabische grens). Bij Chilia (in Roemenië) worden twintig spoorwegtransporten
verwacht en bij Soenkloe (2) staat een Russisch regiment artillerie.
Deze berichten werken in Boekarest verbluffend, te meer, omdat de Tsaar eergisteren
nog een hartelijk telegram aan den Koning zond waarin hij, ter gelegenheid van het
bezoek der officieren van het vijfde Rosjio-regiment, den Koning zijn onwankelbare
835 vriendschap verzekerde. De Roemeensche couranten wijzen erop, dat deze Russische
handelwijze Roemenië tot maatregelen van tegenweer dwingt.

Oostenrijk en Servië.

840 **LONDEN**, 1 Aug. De "Daily Telegraph" verneemt uit Saloniki, van den tweeden dezer, dat de Oostenrijkers de Servische grenzen aangevallen hebben in het noorden en het westen, in 't bijzonder bij Podzerewatz en Smederowo (beide aan den Donau) en bij Belgrado, Sosnitza en Makro Gora (aan de Bosnisch-Servische grens). De aanvallen zijn afgeslagen en om één uur 's nachts van den tweeden Aug. was er nog geen duim Servisch grondgebied door Oostenrijksche troepen bezet.

845 **PARIJS**, 4 Aug. De "Matin" verneemt uit Nisj, dat den 2en Aug. 's morgens om drie uur drie Oostenrijksche regimenten, gesteund door zware artillerie de Serviërs bij Smedorowo hebben aangevallen, op een afstand van veertig kilometer van Belgrado. Zij werden echter met groote verliezen teruggeslagen. Voorts poogt een troepenmacht, gesteund door een flottilje van 32 Oostenrijksche schepen, gedurende zes dagen reeds vruchteloos de Save over te trekken. Het bericht, dat Duitschland zich in den strijd gemengd heeft, werd door de Servische troepen begroet met hoera's op Frankrijk en Rusland.

855 **In Oostenrijk.**

WEENEN, 3 Aug. De "Wiener Zeitung" publiceert een keizerlijk besluit, waarbij ieder met straf bedreigd wordt, die in druk mededeelingen doet omtrent de plannen, der militaire operaties van de gewapende macht van het Duitsche rijk, over de bewegingen, de sterkte en de stellingen der troepen en schepen van dezen staat, over den toestand der vestingen of over het bewaren en transporteeren van hetgeen voor de troepen noodig is. Uitgezonderd zijn mededeelingen, welke door het correspondentiebureau, door officieele bladen of met toestemming van het oorlogspersbureau of vanwege het ministerie van oorlog gepubliceerd worden.

865 **Turkije.**

KONSTANTINOPEL, 3 Aug. Het parlement is gesloten. De ministerraad heeft besloten tot een gedeeltelijke mobilisatie. Er is een censuur gesteld op buitenlandsche telegrammen. De regeering treft maatregelen omtrent de prijzen der levensmiddelen. Vandaag is de mobilisatie begonnen.

875 **KONSTANTINOPEL**, 3 Aug. Over het geheele rijk wordt de staat van beleg afgekondigd. De Turksche koopvaardij-schepen hebben de vaart op de Zwarte Zee en Egeïsche Zee gestaakt.

Denemarken.

880 **KOPENHAGEN**. 3 Aug. Vanmiddag om twee uur is de laatste trein van Kopenhagen vertrokken, die bij Warnemünde overgezet wordt. De veerboot gaat dan terstond terug naar Gedser en de veerdienst tusschen Gedser en Warnemünde wordt geschorst.

Zweden.

885 **STOCKHOLM**, 3 Aug. De Duitse gezant in St.--Petersburg, graaf Pourtalès, is gistermiddag met het personeel van het gezantschap en van het consulaat op een boot onder Amerikaansche vlag hier aangekomen, en heeft 's avonds per extra-trein zijn reis naar Traelleborg voortgezet.

De neutralen.

890 **BRUSSEL**, 3 Aug. Prins Ruspolin bracht hedenmorgen een bezoek aan minister Viviani, dien hij de officieele neutraliteitsverklaring overhandigde, die Italië heden nog zal publiceeren. Minister Viviani bedankte ontroerd den vertegenwoordiger van de Italiaansche regeering, en sprak er zijn vreugde over uit, dat de twee Latijnsche zustersnaties, die dezelfde afstamming hebben, dezelfde idealen en een gemeenschappelijk glorieus verleden, niet met elkaar in botsing zouden komen. Viviani verzocht dadelijk den Franschen gezant aan de Italiaansche regeering de vriendschappelijke gezindheid der Fransche regeering te vertolken.

(Zie verder Laatste Berichten).

Nederland en de Crisis.

900 **Een beroep op onze Koningin.** Het Internationale Verbond voor Vrouwenkiesrecht te Londen' heeft - naar de N. R. Ct. mededeelt - de volgende boodschap aan H. M. de Koningin der Nederlanden gezonden: Het Internationale Verbond voor Vrouwenkiesrecht, vertegenwoordigende de vrouwen uit

905 zes-en-twintig landen, doet een beroep op Uwe Majesteit, als de vorstin in wier land
het middelpunt der vredesbeweging ligt, om stappen te nemen teneinde de mogendheden,
die zich aan den rand van een vreeselijken oorlog bevinden, in staat te stellen hun
geschillen op vreedzame wijze bij te leggen. Als hoedster van het geslacht, welks
gezinnen moeten lijden, welks kinderen ons ontrukkt zullen worden, doen wij een beroep
910 op Uwe Majesteit om ons uw hulp te schenken ter afwending van dezen vreeselijken
oorlog. Zal het Uwe Majesteit behagen een afvaardiging uit het Internationale Verbond
voor Vrouwenkiesrecht te ontvangen om u onzen zaak voor te leggen> Tegen hedenavond
heeft het Verbond een samenkomst belegd in de Kingsway Hall. Mevr. Henry Fawcett zal
haar leiden. Onder de aangekondigde sprekers zijn er uit Nederland, Rusland,
915 Duitschland, Oostenrijk en Frankrijk.

Uit Indië.

Reuter seint uit Batavia 3 Aug.: In de buurt van de Philippijnen zijn talrijke
Amerikaansche oorlogsschepen gezien.
Duitschers vertrekken van Batavia naar Kioutsjou (de Duitsche kolonie in China).
920 De prijzen der levensmiddelen te Batavia zijn stijgende.

Geen militairen naar Indië.

– De minister van koloniën brengt ter kennis, dat tot nader order geen officieren en
militairen beneden dien rang naar Indië zullen vertrekken.
925 Alle reeds uitgereikte opdrachten, tot vertrek aan bovenbedoelde officieren en
overige militairen komen hierdoor te vervallen.
Militairen beneden den rang van officier, aan wie reeds een opdracht tot vertrek is
uitgereikt, behooren zich onmiddellijk schriftelijk te melden bij afdeeling C 2
(militair personeel) van het departement van koloniën met vermelding van woonplaats
930 en nauwkeurig adres. Van elke adres verandering moet verder dadelijk aan genoemde
afdeeling worden kennis gegeven.

De Gemeentelijke Arbeidsbeurs te 's-Gravenhage

935 is Zondag, op verzoek van de militaire autoriteiten, gedurende een gedeelte van den
dag geopend geweest en heeft met groot succes aan alle aanvragen om werkkrachten voor
het vervoer van fourage enz. kunnen voldoen.

Vrijwilligers.

– Evenals bij het leger stellen ook bij de Marine zich vele gepensioneerde en eervol
940 ontslagen officieren der zeemacht beschikbaar voor het vervullen van diensten bij de
vloot.

Auto beschoten.

Uit Enschede bericht men ons:
945 Gisteravond werd op Duitsch gebied, tusschen Epe en Gronau, een verdachte auto
ontdekt: direct achter dezen volgde een Duitsche auto. De laatste werd door een
Duitsch gendarm aangeroepen, en toen geen halt werd gehouden, beschoten. De chauffeur
werd gedood. In den auto, toebehoorende aan den fabrikant van Delden, te Gronau,
950 zaten, behalve autoriteiten, ook de amtman van Epe.

Militaire Inundaties.

– De eerst toegevoegde officier der genie in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie brengt
in het U. D. ter kennis, dat last is verstrekt tot de voorbereiding van de militaire
955 inundaties in genoemde linie.

Gebrek aan werkkrachten?

– Men verneemt dat, terwijl in den land- en hooibouw door de mobilisatie een groot
gebrek aan arbeidskrachten is ontstaan, de Amsterdamsche Arbeidsbeurs zoodanig
bestormd werd door diegenen, die door de economische crisis werkloos zijn geworden,
960 dat de politie noodig was om de orde te handhaven. Zeker zullen onder die honderden
velen zijn, wier arbeidskracht nuttig kan worden aangewend op het land.
Op mondelinge, telefonische of schriftelijke aanvraag bemiddelt de Arbeidsbeurs
kosteloos.

965 **Onze correspondent op Texel schrijft ons:**

Alle Belgische arbeiders, die tijdelijk dienst zouden doen bij den oogst in de
Texelsche polders, zijn als dienstplichtig naar hun land teruggeroepen. Voor de
landbouwers is dit in deze dagen een ware ramp, omdat zij nu groot gebrek hebben aan
arbeidskrachten.

970

Te 's-Gravenhage heeft zich, zooals reeds gemeld werd,

een comité gevormd, dat zich ten doel stelt de gemobiliseerden zooveel mogelijk te vervangen. Reeds op den eersten dag gaven zich meer dan twee honderd meisjes en jongens der Gymnasia, H. B. S., enz. De jongens stellen zich beschikbaar als kantoor- en winkelbedienden enz. Reeds gisterochtend zag men ze voor kruideniërs en slaggers bij de klanten boekjes ophalen. De meisjes zijn o. a. beschikbaar om kinderen op te passen als de moeder als werkster wil verdienen enz. Dit alles geheel belangeloos; giften die het comité krijgt komen ten goede aan de achtergeblevenen der gemobiliseerden.

975

980 De groepen zijn verdeeld in groepen van 20 die afwisselend van 9 tot 2 uur en van 2-5 uur dienst hebben.

Het is niet de bedoeling den winkeliers concurrentie aan te doen, doch alleen werk dat niet door dezen gedaan kan worden te verrichten.

985

Nog wordt hieromtrent meegedeeld, dat de bedoelde jongelui van 16-20 jaar zich bereid hebben verklaard voor zoover dat in hun vermogen ligt, belangeloos alle voorkomende werkzaamheden, voor wien ook, te verrichten, mits dit geen arbeid is die door werklozen zou gedaan kunnen worden.

Daarom zullen geen aanvragen ingewilligd worden dan na overleg met de Gemeentelijke Arbeidsbeurs. Alle aanvragen dienen gericht te worden aan de Arbeidsbeurs.

990

Te Zaandam is een damescomité uit de burgerij gevormd,

welke zich ten doel stelt steun te verleenen aan gezinnen van opgeroepen militieplichtigen en landweermannen. Het comité bestaat uit de dames: mevr. Keg-Lindt, presidente; mevr. v. d. Stadt-Latenstein v. Voorst, penn.; mevr. Gebhard-Zwaardemaker, secr.; mevr. Aten, mevr. Schoen-Lelsz, mevr. Ter Laan-Groen en mevr. Blans-v. Basten Batenburg.

995

Dit comité zal nog met verschillende andere dames worden aangevuld, zoodat de geheele burgerij daarin vertegenwoordigd zal zijn.

[...]

1000

Levensmiddelen.

- Te Schiedam hebben de Bakkers-Patroonsvereniging aan het publiek kennis gegeven dat zij, zoolang daartoe nog geen aanleiding bestaat, de broodprijzen niet zullen verhoogen. Betaling van het brood moet contant zijn, doordien de leveranciers van het meel ook contante betaling eischen.

1005

Wegens gebrek aan steenkool

moet de coöp. stoomzuivelfabriek te Varseveld, stopgezet worden.

1010

Zonderlinge geruchten.

- Naar aanleiding van geruchten over oproeping van den landstorm, wijst de N. R. Ct. er op, dat zelfs de plakaten, waarbij de machtiging daartoe verleend wordt, nog niet zijn aangeplakt, terwijl toch die aanplakking nog evenmin de oproeping zelve zou beteekenen, als de bekendmaking van de inkwartieringslijsten de inkwartiering zelve. Op zoodanige machtiging toch zou nog moeten volgen de "vordering" tot oproeping. En zelfs deze zou wellicht nog slechts op enkele groepen lieden beneden de 40 jaar betrekking hebben. Artikel 6 der Landstormwet (waarmede men de nadere uitwerking in de Landstorminstructie vergelijkte) spreekt niet van "oproepen", maar - opmerkenswaardige nuance - van "doen oproepen" tot werkelijken dienst, en dan nog slechts "wanneer, waar en naarmate het belang der landsverdediging dit vorderen mocht". Bovendien zou uiteraard van het gros der opgeroepen niet veel meer dan graafwerk enz. gevorderd worden. Maar wie durft voorspellen, dat het zelfs ooit hiertoe zal komen? Er bestaat dus niet de minste aanleiding, om zich door sensatieberichten te laten verontrusten.

1025

Papier.

- Het berichtje omtrent het stopzetten van de papierfabriek der firma van Gelder Zonen, te Renkum, is geheel onjuist gebleken. Van stopzetten was en is geen sprake. De fabriek werkt stevig voort.

1030

Stoomvaart.

- Inplaats van vijf malen per dag zal de stoombootdienst tusschen Den Helder- Texel, v. v., tot nadere aankondiging slechts één dienst in beide richtingen volbrengen.

1035 **De Broeker Groenteveiling gaat, naar wij uit betrouwbare bron vernemen, door.**

Nu de spoorwegmaatschappijen vracht- en ijlgoederen,
zij het slechts voor het binnenland, weder in beperkte mate aannemen, wordt de
1040 veilingsvereniging "Over-Betuwe", te Elst morgen weer geopend. Sinds Vrijdag was zij
gesloten.

De financieele Crisis.

Reuter zendt ons de volgende telegrammen, d.d. 3 en 4 Aug.:
Uit Parijs: De 3 pCt. Fransche Rente noteerde heden op de contantmarkt 76 pCt.
1045 Uit Washington: De commissie van het bankwezen uit den Senaat en Kamer heeft het
wetsontwerp goedgekeurd, waarbij de limiet van \$500 millioen voor gelduitgifte,
overeenkomstig de Aldrich Vreelandwet, wordt opgeheven.

Reuter seint uit Sofia, 3 dezer: Het Bulgaarsche agentschap meldt, dat de Skoepsjtina
1050 in de zitting van gisteren over het moratorium en het oorlogscrediet beraadslaagd
heeft. Het moratorium zal tot 60 dagen van de demobilisatie van kracht blijven. De
Skoepsjtina zal nog eenige dringende ontwerpen afdoen en dan waarschijnlijk verdaagd
worden.

1055 Reuter seint uit Boedapest, dat de beursraad besloten heeft den vervalldag van 4 Aug.
wegens het ingestelde moratorium buiten werking te stellen. De besluiten betreffende
betaling der verschillen aan de graanbeurs zijn ook buiten werking gesteld.

Tweede (laatste) Blad.

1060 **DE OORLOG.**

Duitschland verklaart Frankrijk den oorlog.

Zal Duitschland België's neutraliteit eerbiedigen?

**Gevechten tusschen Oostenrijksche en Servische troepen, waarbij het den Oostenrijkers
1065 niet gelukt, in Servië door te dringen.**

Algeheele mobilisatie in Engeland.

De Britsche pers steunt de regeering en zegt dat Engeland gereed is om mee te doen.

De toestand.

Dag aan dag wordt een nieuwe schakel aan de »keten der geschiedenis« gesmeed en met
1070 ontzetting ziet de menschheid den brand om zich heengrijpen. Een week geleden was er
hoop, dat het conflict tusschen Oostenrijk en Servië beperkt zou blijven; toen werd
Rusland erin betrokken en tegelijk Duitschland; de hoop bleef leven, dat Frankrijk
gespaard zou blijven, maar vervlogen is thans ook deze: Duitschland heeft Frankrijk
den oorlog verklaard! En nu ziet men in angstige afwachting uit haar de lichtpunten
1075 waarop in ons blad van dezen morgen werd gewezen: dat Engeland buiten het spel zal
blijven, dat de onzijdigheid van België en van ons land gewaarborgd zal blijven, ja,
dat de Fransch-Duitsche oorlog beperkt zal blijven binnen zekere grenzen. Een
oorlogsverklaring - men ziet het aan Oostenrijk en Servië, waar heden voor het eerst
sprake is van eenigermate ernstige oorlogsberichten - is nog geen veldtocht, en wij
1080 wezen er reeds op, dat er ditmaal Duitschland veel aan gelegen kan zijn, den vijand
in het westen te sparen, omdat hij met dien in het oosten zoodanig heeft af te
rekenen, dat hij zijn troepenmacht niet te zeer verzwakken mag. En dat de Duitschers
niet voornemens zijn, in het oosten een defensieve houding aan te nemen, maar veeleer
te water en te land pogen Rusland in het hart te treffen, is uit de thans reeds
1085 binnengekomen berichten met grond van waarschijnlijkheid af te leiden.

Derhalve, de oorlogsverklaring aan Frankrijk heeft nog niet aan alle hoop een einde
gemaakt dat het oorlogstooneel van 1914 meer in het oosten dan in het westen der Oude
Wereld zal gelegen zijn. Alles schijnt op het oogenblik af te hangen van de houding,
welke Duitschland zal aannemen tegenover de verklaringen, gisteravond door Grey
1090 afgelegd in de wel gewichtigste zitting, die het Britsche parlement in meer dan een
eeuw heeft gehouden. Ten deele staat die houding reeds vast door het voorstel, van
Duitschen kant aan Engeland gedaan: dat Duitschland Frankrijk niet ter zee zal
aanvallen en geen gebruik zal maken van de Belgische en Nederlandsche kusten, tegen

den prijs van Engeland's onzijdigheid. Maar daarnaast blijft nog de angstige
1095 onzekerheid of Duitschland België's neutraliteit zal schenden, en zoo ja, of Engeland
daarop antwoorden zal met een oorlogsverklaring of althans een ultimatum. Het
verzekert ons dat het gereed is om toe te slaan en zijn zwaard in de weegschaal te
werpen voor het behoud van het Europeesche evenwicht, hetwelk voor goed gestoord zou
zijn, indien Duitschland Frankrijk verpletterde, België's neutraliteit en Nederlands
1100 grondgebied schond, en zodoende op het Europeesche vasteland de rol ging vervullen

van Frankrijk een eeuw geleden.

1105 Dàt kan Engeland niet dulden, thans evenmin van Duitschland als eertijds van
Napoleon, en daarom verheft het zijn machtige stem bij het begin van den oorlog en
roept Duitschland een 'tot hiertoe en niet verderf' toe. Nu ligt de beslissing in
Berlijn: heeft de oorlogskoorts zich reeds zoozeer van de machthebbers daar meester
gemaakt, dat deze houding van de Engelsche regeering aangezien wordt als een nieuwe
uittarting en willen zij, nu toch de groote afrekening gekomen is, ook meteen
1110 afrekenen met den grooten tegenstander ter zee? Of behouden het koel gezond verstand
en wijs beraad de overhand en zal Duitschland niet nog een vijand tegen zich in het
harnas jagen, behalve de twee met wie het zich reeds te meten heeft?
Ons vertrouwen op Duitschland's vredelievendheid-in-beginsel en op het streven naar
beleidvolle politiek zijner staatslieden, is oorzaak dat wij hoop blijven koesteren
op een gunstigen afloop van dit hoogtepunt der crisis. Onze hoop wordt gesteund door
1115 de geruststellende houding der Duitsche regeering jegens ons en door de blijkbare
overdrijving in de berichten van gisteren van de gevaren, die België's neutraliteit
dreigen; terwijl wij schrijven is het Belgische grondgebied nog op geen enkele plaats
geschonden, terwijl daarentegen volgens Duitsche berichten België's en ook Nederlands
onzijdigheid is aangetast door de Fransche vliegers. Bovendien: wanneer de
1120 verklaringen van Keizer Wilhelm en alle Duitsche kanseliers sedert veertig jaar geen
huichelarij zijn geweest, dan verlangt Duitschland op dit oogenblik in Europa
allerminst de rol te spelen van het Napoleontische Frankrijk: Duitschland – zoo is
altijd de stelregel geweest – ligt zoo gevaarlijk midden in Europa, door vijanden
omringd, dat het 'zijn zwaard scherp en het kruid droog' moet houden, tot bescherming
van zijn groeiende handels- en nijverheidsbelangen, maar het streeft niet naar
1125 uitbreiding van grondgebied in Europa. Welnu, indien dit werkelijk oprecht gemeend is
geweest, dan behoeven wij de hoop nog niet te verliezen, dat heden in Berlijn een
woord gesproken wordt waardoor het Engeland mogelijk zal worden, zijn gemobiliseerde
vloot en zijn gemobiliseerd leger buiten het gevecht te houden. En indien de
1130 volksstemming een aanwijzing geven kan, van wat de regeering wenschte of voornemens
is, dan sterkt ook zij de gunstige verwachting, want naar algemeen uit Berlijn wordt
bericht, is de oorlog tegen Frankrijk in Duitschland niet populair, terwijl het volk
zich verheugt op de afrekening met de oostelijke naburen.
't Geen alles de mogelijkheid niet wegneemt, dat men in Berlijn het er op laat
aankomen en ook den oorlog met Engeland op zich neemt.

1135

De krijgsverrichtingen aan de Duitsch-Russische grens.

Sinds het bekend worden van de bezetting van Luxemburg, de valsche berichten over de
schending van België's neutraliteit en die van een troepeninval van Duitschers in
Frankrijk, welks van Duitsche kant tegengesproken wordt, heeft men over bewegingen
1140 van het Duitsche leger aan de westgrens niet meer vernomen. In het oosten daarentegen
zijn, gelijk men weet, de Duitsche troepen en de vloot ijverig aan het werk. De
troepen hebben de grens overschreden bij Kalisch en Bendtin en Bendtin, d.w.z. op de
twee plaatsen waar de spoorlijnen van Russisch Polen in Pruisisch Polen komen, zijn
de Duitschers hun opmarsch in het vijandelijk land begonnen. Van Kalitsch gaat de
1145 spoorlijn via Lodz naar Warschau en Tsjentochow dat door de Duitschers bezet is na
de grensoverschrijding bij Bendtin is het eerste groote station op Russisch gebied
aan de spoorlijn die Pruisch Silezië verbindt de Warschau. Hieruit af te leiden, dat
Duitschland van zins is, te marscheeren haar de hoofdstad van Russisch Polen, zou een
gewaagde conclusie zijn, maar in elk geval heeft het door op deze beide toegangswegen
1150 tot zijn eigen gebied voort te rukken in 's vijands land, het terrein van den strijd
althans voorloopig daarheen gebracht.
En dan de vloot-actie, die misschien nog wel zoo gewichtig is als die van het leger:
het eerste bericht dat de kruiser *Augsburg* de haven Libau in Koerland heeft
beschoten, is gevolgd door dat van den zeeslag tusschen de Duitsche vloot en de
1155 Russische bij den Finschen Golf. De Duitsche vloot is, indien ze zich niet te
splitsen heeft om de Engelsche en tegelijk de Russische te bevechten, veel sterker
dan deze laatste en het bericht dat de Duitsche schepen de Russische in de Finsche
Golf opgesloten zouden hebben, is, ofschoon nog niet officieel, niet ongeloofwaardig.
En men weet dat aan het einde der Finsche Golf Sint Petersburg zelf gelegen is,
1160 zoodat een zeeslag in deze wateren doet denken aan een Duitsche poging om dadelijk de
hoofdstad van 's vijands land van zee uit te treffen. Natuurlijk heeft de Duitsche
vloot Petersburg nog niet in haar macht, al is de Russische vloot in den Golf
opgesloten, want ten eerste is deze volgens het bericht niet vernietigd, en ten
tweede is Petersburg en zijn haven Kroonstadt geducht versterkt. Met spanning zien
1165 wij naar bijzonderheden van de krijgsverrichtingen in deze streken uit.

De krijgsverrichtingen in den Balkan.

1170 En terwijl Duitschland en Rusland de eerste degenstooten in hun partij wisselen, is de legermacht der Donau-monarchie ten langen leste den aanval op Servisch gebied begonnen, doch volgens Servische berichten nog geheel en al zonder succes. De aanval heeft ook hier plaats over het geheele front: aan den Donau, de Save en de Bosnisch Servische grens. Aan den Donau bij Smederowo en Posjdarewats, aan de Save bij Belgrado zelf en aan den grens van Bosnië bij Makro Gora en nog enkele andere 1175 plaatsen. Nu de Servische berichten niet door Oostenrijksche overwinningstijdingen worden tegengesproken, zal men tot nader orde ze moeten gelooven. En ten slotte valt Rusland... Oostenrijk-Hongarije of Duitschland aan? Neen, Roemenië! Ofschoon Roemenië nog pas vriendschap sloot met Rusland, schijnt de Roemeense regeering thans haar oude genegenheid voor het Drievoudig Verbond hernieuwd te hebben en het wordt daarvoor gestraft, doordat de Russische legerscharen 1180 uit Bessarabië door Roemenië op de Oostenrijksche grens aanrukken.

Nederland en de Crisis.

1185 **Verkoop uw bankpapier NIET onder der volle waarde. Zij, die bankpapier beneden de volle waarde opkopen, zijn gewetenlooze oplichters. Het bankpapier is zijn volle bedrag in contanten geheel en al en zonder voorbehoud waard.**

In Den Haag is een vrijwillig chauffeurskorps opgericht

1190 op 2 en 3 Augustus. Bij den Generalen Staf meldde zich een vrijwillig comité voor hulp gedurende de mobilisatie aan, bestaande uit leerlingen van alle inrichtingen, openbare en ook bijzondere, van middelbaar onderwijs, sterk over de 200 man. De jongelieden dragen als onderscheidingsteeken over den linkerarm een witten band met de letters H. G. M. (Hulp gedurende Mobilisatie) en zijn over verschillende diensten verdeeld. De vergoedingen voor de vrijwilligers bij het militaire motorrijderskorps en het 1195 militaire automobielkorps bedragen:
a. naar reden van 150 gulden per maand gedurende den tijd dat het legerbestuur beschikt over de personen als motorrijders en over hun motorrijwiel.
b. van f24 voor elken dag dat het legerbestuur over hen en hun automobielen beschikt, de dagen van opkomst en vertrek inbegrepen, voor automobielen van 14 of meer P.K. en 1200 van f1 voor automobielen van minder dan 14 P.K. De vrijwilligers dragen het kenteken vastgesteld voor den landstorm. De vrijwilligers bij het chauffeurskorps krijgen een daggeld van f3, teneinde geheel in de kosten van eigen onderhoud te kunnen voorzien.

1205 **Bij Kon. besluit is bepaald dat tot eene vrijwillige verbintenis**

voor *onbepaalden* tijd, doch ten minste zoo lang de militie buitengewoon onder de wapenen wordt gehouden, bij de korpsen van het leger kunnen worden toegelaten mannelijke Nederlanders van 17 tot 50 jarigen leeftijd, die overigens aan de eischen voldoen. 1210 Aan de aldus aangekomenen wordt bij vooruitbetaling als premie toegekend een bedrag van f80 (zijnde de som die anders genoten wordt door hen die zich voor twee jaren verbinden). Zij, die bij het korps mariniers, bij het leger hier te lande of in Oost- en West-Indië als onderofficier of korporaal hebben gediend, en den dienst op eervolle wijze 1215 hebben verlaten, kunnen, ook al zijn sedert hun ontslag meer dan zes maanden verlopen in hunnen vorigen rang tot een verbintenis op den aangegeven voet worden toegelaten indien zij aan de gestelde eischen daartoe voldoen. Gehuwden worden tijdens den duur van het verband. voor zooveel militaire aangelegenheden betreft als ongehuwde aangemerkt. Echter hebben bij overlijden in en 1220 door den dienst hunne weduwen of weezen aanspraak op pensioen of onderstand. Gegadigden behooren zich aan te melden bij het naastbijzijnde garnizoen-commando. Persoonlijke aanmelding aan het departement van oorlog is ongewenscht.

Steenkoolbesparing.

1225 – Te beginnen met gisteravond, is de straatverlichting in Den Haag beperkt: deze brandt nu ook in de avonduren als na middernacht. Naar het corr.--bureau meldt, geschiedt dit alleen bij wijze van zuinigheidsmaatregel om kolen te sparen en is de voorraad aan de gasfabrieken en de electriciteitsfabriek 1230 nog ruim voldoende.

Van de grens.

– Men schrijft uit Winterswijk dd. 2 Augustus aan de *N. Ct.*:

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

Tot dusverre heeft het goederenverkeer met Duitschland nog geen belemmering ondervonden. De goederentreinen uit Duitse richting zijn nog geregeld aangekomen met het gewone aantal wagens beladen met steenkolen, cokes, ijzer, hout, stukgoederen van allerhande soort. De gewone communicatie met Duitschland voor het personenverkeer is overigens gestaakt. In de richting Borken-Essen vertrok gistermorgen geen enkele trein meer. Naar Bocholt-Wesel liepen nog eenige treinen, waarmede de Nederlanders, die in Bocholt werken, nog vertrokken, doch 's middags werd de verboden zoodat geen enkele trein meer van hier ging en de werklieden bij hun terugkeer naar huis in Burlo, het naaste Duitse station, moesten uitstappen en van daar een marsch van 2 uur dienden te maken om hun woonplaats te bereiken.

Op de route Winterswijk-Essen loopen de treinen met verder dan Burlo, zoodat de reizigers uit die richting eveneens een wandeling van 2½ uur naar hier moesten maken. Vele Nederlanders, die in Duitschland wonen, zagen zich al verplicht naar ons land terug te keeren. We zagen soms heele gezinnen, die gepakt en gezakt, hier aankwamen, enkele met hun kleine kinderen. Officieel is de toegang naar ons land alleen te Vreden geoorloofd, waar een militaire wacht gevestigd is. Dientengevolge zijn personen, die de geheime wegen, binnenpaden of de weg door de bosschen niet kennen, genoodzaakt langs een omweg ons land binnen te komen, daar de toegang naar ons land op den hoofdweg door prikkeldraad versperd is. Het gerucht, dat den Nederlanders het verblijf in Duitschland verboden is, mag beslist onjuist heeten: slechts enkele personen werd gelast het land te verlaten.

1255 **De ouderdomsrente en gebrek aan zilvergeld.**

We kregen uit enkele plaatsen des lands het bericht, dat aan de postkantoren daar, wegens gebrek aan specie, de ouderdomsrente niet kon worden uitbetaald en de oudjes onverrichterzake weer naar huis moesten keeren.

Bij informatie bij den directeur van het hoofdpstkantoor hier ter stede, werd ons meegedeeld, dat eenvoudig door tijdelijk gebrek aan zilver de uitbetaling aan die kantoren niet regelmatig kon geschieden. Natuurlijk werd steeds weer getracht den zilvervoorraad, aan te vullen en dan ging alles weer als gewoonlijk, tot men weer niet anders dan bankpapier overhield. Ook aan enkele bijkantoren hier in de stad ontstond daardoor stremming in de uitbetaling. 't Spreekt van zelf dat ongerustheid niet behoeft te bestaan. Alleen de moeilijkheid om op een gegeven oogenblik opeens overgroote bedragen zilvergeld te beschikken, maakt dat men dan een poosje moet laten wachten tot er weer nieuwe voorraad is. De schuld ligt natuurlijk alweer bij het publiek, dat het zilvergeld zoo angstvallig vasthoudt en een ongemotiveerd wantrouwen heeft ten opzichte van ons solide bankpapier. Ook de bedragen voor de Ongevallenwet konden nu en dan aan enkele kleinere kantoren niet terstond uitbetaald worden, wanneer de toeloop te groot was.

Aan ons hoofdpstkantoor ging alles regelmatig.

Een automobiel aangehouden.

1275 - Dij Dinxperlo kwam een rechtsgeleerde uit Almelo Zondagavond, toen hij met zijn automobiel uit Pruisen naar Holland wilde terugreizen, in ernstig conflict met de Pruisische kommiezen. Te Bocholt had men hem voor zijn reis een verkeerde richting aangegeven waardoor de reizigers op verboden terrein kwamen. De kommiezen wilden den automobiel en de reizigers aanhouden, doch deze zorgde dat hij spoedig op

1280 Nederlandsch gebied kwam. Door het optreden der Nederlandsche kommiezen, werd de rechtsgeleerde uit een moeilijke positie verlost.

Naar de N. R. Ct. meldt, heeft jhr. C. F. Wesselman, te Helmond,

1285 zijn kasteel, auto's, rijtuigen en personeel ter beschikking van de Roode Kruisafdeeling gesteld.

Nederlandsche arbeiders in Duitschland.

1290 - Sedert gisteravond mogen - zoo seint onze correspondent te Doetinchem - Nederlandsche arbeiders weer in Emmerich werken.

Overbrenging van telegrammen en radiotelegrammen.

1295 De directie van het rijkstelegraafkantoor te Amsterdam maakt het volgende bekend: Het Britsche gouvernement is genoodzaakt gebruik te maken van de bevoegdheid, voorbehouden bij artikel 8 der internationale telegraafovereenkomst, en artikel 17 der radio-telegrafische overeenkomst, om op te schorten de overbrenging van telegrammen en radio-telegrammen van en voor of in transit door het Vereenigd Koninkrijk, enz. van en voor of in transit met alle Britsche bezittingen en alle Britsche protectoraten, onverschillig welke, uitgezonderd de telegrammen en radio-

- 1300 telegrammen van het Britsche gouvernement of van een Britsche bezitting of Britsch protectoraat, welke ook.
Om echter het ongerief voor het publiek te verminderen veroorlooft het Britsche gouvernement, tot wederopzeggings toe en als blijk van beleefdheid de overbrenging van telegrammen en radio-telegrammen in verstaanbare taal, 't zij door vreemde regeeringen, 't zij door het publiek verzonden op voorwaarde, dat zij in het Engelsch of het Fransch gesteld zijn. Deze telegrammen zijn slechts op risico van de afzenders toegelaten en aan de censuur door de overheid onderworpen, d.w.z. dat de telegrammen en radio-telegrammen kunnen worden opgehouden of vertraagd zonder ervan kennis te geven aan de afzenders. In geen geval zullen reclamaties, betreffend teruggave van kosten, betaald voor de overbrenging of andere kosten voor deze telegrammen of,
- 1305 radio-telegrammen, door het Britsche gouvernement in behandeling worden genomen. Het is zeer noodig dat deze telegrammen en radio-telegrammen den naam van den afzender aan het eind van den inhoud dragen. Is zulks niet het geval, dan zullen zij worden opgehouden totdat de naam door een betaald diensttelegram is aangebracht. Afkortingen in het adres en overeengekomen adressen zijn niet toegelaten, noch als adressen, noch
- 1310 als naam van de afzenders.
De Oostenrijksche regeering bericht dat de rechtstreeksche telegraaflijnen tusschen Oostenrijk en Rusland buiten gebruik zijn gesteld. Telegrammen voor Rusland kunnen dus niet via Oostenrijk worden verzonden.
- 1315
- 1320 **Bidstond.**
Woensdagavond om acht uur zal er in de Hersteld Luthersche Kerk aan den Kloveniersburgwal een bidstond worden gehouden. Voorganger is ds. J. W. Pont.
- Nederland en de Crisis.**
(vervolg van bladz. 6.)
- 1325 **Klein papiergeld.**
Hedenacht heeft de Ministerraad vergaderd ter bespreking van de vraag op welke wijze 't spoedigst in de behoefte van klein geld dient te worden voorzien. Deze vergadering werd bijgewoond door de presidenten van de Nederlandsche Bank en van de Nederlandsche Handelmaatschappij, de heeren Vissering en Van Aalst. Besloten is tot de uitgifte van
- 1330 25 millioen gulden, in biljetten van één gulden, twee gulden vijftig en vijf gulden. Nog ia deze week zal met de uitgifte begonnen worden.
- Arbeidsbemiddeling.**
- 1335 De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel brengt het volgende ter algemeene kennis:
In verschillende steden hebben zich comités van vrijwilligers beschikbaar gesteld voor belanglooze hulp in de bedrijven, die door de oproeping van personeel in moeilijkheden zijn gekomen, hoe goed ook bedoeld, kan zulks het bezwaar hebben, dat
- 1340 de plaatsen, die aldaar beschikbaar zijn gekomen, niet kunnen worden bezet door de velen, die tengevolge van stilzetting van verschillende bedrijven werkloos zijn geworden of waarschijnlijk binnenkort zullen worden.
Het is gewenscht, dat ook deze arbeidsbemiddeling geschiede door de arbeidsbeurzen. De noodige maatregelen zijn door het bestuur der Nederlandsche Vereeniging van
- 1345 Arbeidsbeurzen genomen, opdat ook in deze tijden aan alle aanvragen zoo volledig mogelijk zou kunnen worden voldaan.
Het is dus gewenscht, dat bovenbedoelde comités zich zoo spoedig mogelijk in verbinding zullen stellen met de directies der beurzen ter plaatse of, indien in hunne gemeenten, zulke instellingen aangesloten aan de Vereeniging van Nederlandsche
- 1350 Arbeidsbeurzen niet gevestigd mochten zijn, met een beurs in de nabijgelegen gemeente.
- Nederlands onzijdigheid.**
Een te twaalf uur verschenen buitengewone Nederlandsche Staatscourant bevat de kennisgeving der regeering, dat de Nederlandsche regeering in den tusschen Nederland bevriende mogendheden: Rusland, Frankrijk en Servië eenerzijds en Duitschland en Oostenrijk-Hongarije anderzijds uitgebroken oorlog, volstrekte onzijdigheid in acht nemen en vermeldt voorts de ter handhaving dier onzijdigheid vastgestelde bepalingen.
- 1355
- 1360 **De invloed van de Pers.**
Aan de Hoofdredactie.
Met instemming en belangstelling las ik Zaterdagavond uw hoofdartikel. Mag ik u nu eens aanraden, zoo mogelijk met een kalm hoofd, inliggend bulletin uwer courant eens te lezen?

Naspeuringen van Paul Theelen: 4 augustus 1914

1365 De nachtelijke "waarnemingen" van den Franschen gezant, en zijn bezoek en négligé, aan zijn Belgischen collega zijn kostelijk.

Als nu de Etoile Beige weer de berichten publiceert van de Lutjebroeker Nieuwsbode (moorden op de Keizers van Duitschland en Rusland, zelfmoord van den Ned. minister van oorlog) dan maakt de Koningin der Aarde, de menschen nog doller dan ze reeds zijn.

1370 H. Weesp, 3 Aug.

De heer H. is in dezen tijd, nu in de Oude Wereld haast iedereen 't hoofd kwijt schijnt, niet onbillijker voor de pers dan men van den gemiddelden lezer verwachten kan. Daarom publiceeren wij zijn klacht.

1375 Maar tevens om erop te wijzen, dat, als hij zelf even nadenkt, hij 't onhoudbare van zijn standpunt moet inzien.

Indien de couranten slechts openbaar maakten wat zij wisten als de waarheid, ze konden haast blank papier blijven. En wat zou 't publiek, dan zeggen, dat nu vecht om de courant.

1380 Wij voor ons althans hebben het bewustzijn niet mee te doen aan het bevorderen van dolzinnigheid bij het publiek. Red.

TELEGRAMMEN.

1385 **De oorlog.**

Duitschland en Frankrijk.

PARIJS, 4 Aug. Von Schön heeft Parijs verlaten om 10 uur 's avonds, met het personeel van het gezantschap, van het Duitsche consulaat en van de leden van de legatie van Beieren. De Fransche regeering heeft den Franschen gezant gelast Berlijn te verlaten, na het archief van het gezantschap en de belangen van Frankrijk onder bescherming te stellen van den gezant der Ver. Staten. Van Schön heeft den gezant verzocht zich te willen belasten met de zorg voor de belangen der Duitschers.

1390 **MÜNCHEN**, 4 Aug. Volgens een mededeeling van den minister van buitenlandsche zaken, zijn gisteravond zes passen aan den Franschen gezant te München overhandigd.

Duitschland en België.

1400 **BRUSSEL**, 4 Aug. Men bevestigt uit goede bron dat Duitschland op de Belgische nota, die het antwoord bevat op het Duitsche ultimatum, geantwoord heeft, dat het zich aan deze nota niet zal storen.

1405 **BRUSSEL**, 4 Aug. In de kamer doet het gerucht de ronde, dat Duitschland den oorlog verklaard zou hebben aan België. Men zegt, maar men dient dit onder alle voorbehoud te aanvaarden dat de Duitschers België reeds binnengevallen zouden zijn bij Hervé.

LONDEN, 4 Aug. Het Fransche gezantschap deelt mede, dat de Duitschers bij Verviers op Belgische gebied gerukt zijn.

BEURSNIEUWS.

1410 **De Vereeniging voor den Effectenhandel geeft heden geen notering.**